

Moldovas nacionālās lauku un reģionālās attīstības platformas darbības stratēģijas dokuments

2017. gads

Stratēģijas dokuments izstrādāts Latvijas Lauku foruma un VARAM projekta „Atbalsts nacionāla līmeņa sadarbības platformas izveidei un pasākumu īstenošanai Moldovas lauku un reģionu izaugsmei” ietvaros (2017.gada 18.jūlija līgums Nr. LV-27), ko finansē Ārlietu ministrija

Anotācija

Izstrādātais dokuments ir vadlīnijas biedrības “Latvijas Lauku forums” un VARAM kopprojekta „Atbalsts nacionāla līmeņa sadarbības platformas izveidei un pasākumu īstenošanai Moldovas lauku un reģionu izaugsmei” izvirzītā mērķa “Veicināt Moldovas reģionu līdzsvarotu un ilgtspējīgu attīstību, sekmējot Moldovas nacionālā līmeņa attīstības plānošanas dokumentu reģionālās attīstības jomā īstenošanu un pārņemot Eiropas Savienības valstu reģionālās politikas labo pieredzi Moldovas eiropas integrācijas procesa veiksmīgai norisei” un tā apakšmērķu “Sniegt atbalstu Moldovas NVO, pašvaldību un uzņēmēju sadarbības nacionālās platformas izveidei” un “Stiprināt visu Moldovas reģionu un to pašvaldību teritorijas attīstības plānošanas kapacitāti” sasniegšanai.

Dokuments izstrādāts latviešu valodā un paredzēts Moldovas nacionālās reģionālās un lauku attīstības platformas Latvijas sadarbības partneriem, kas ieinteresēti platformas mērķu sasniegšanai vai papildinātībai. Dokumentā ir ietverts projekta laikā 2017. gadā izveidotā “Moldovas Lauku foruma” (Nacionāls NVO sadarbības tīkls lauku un reģionu tīkls) darbības rīcības plāns, kas ir saistošs Moldovas Lauku forumam un šajā sadarbības tīklā iesaistītajām pusēm. Rīcības plāns rumāņu valodā ir projekta sadarbības partnera “ProCoperare” rīcībā un ir prezentēts konferencē “Support from Latvia for the Integration of Moldova into the European Union: short term and long term perspectives for the Latvia – Moldova cooperation” (Latvijas atbalsts Moldovas Eiropas integrācijai: Īstermiņa un ilgtermiņa perspektīvas Latvijas un Moldovas sadarbībai) 2017. gada 14. novembrī Rīgā.

Moldovas nacionālās reģionālās un lauku attīstības platformas plānošanas dokuments izstrādāts balstoties uz:

- biedrības “Latvijas Lauku forums” daļēji strukturētajām intervijām ar “ProCoRe” pārstāvjiem un topošās VRG pārstāvjiem Bahrinešti par Moldovas Lauku foruma darbību un uzdevumiem (14.09.2017., Moldova, Bahrinešti);
- tikšanās ar Moldovas Lauksaimniecības, reģionālās attīstības un vides ministrijas Lauku attīstības departamenta redzējumu par Moldovas Lauku foruma lomu politikas plānošanā (14.09.2017., Kišņeva);
- topošo Moldovas LEADER grupu darba grupu, kas tika organizētas Latvijā (03.08.2017.), 1. Moldovas Lauku foruma konferencē Kišņevā (15.09.2017.), rezultātiem;

- VARAM organizētās konferences Kišņevā (06.10.2017.) un biedrības “Latvijas Lauku forums” un “ProCore” stratēģijas izstrādes semināra Belcos (07.10.2017.) rezultātiem;
- Regulāru on-line tikšanos ar sadarbības partneri „ProCoRe” rezultātiem.

IEVADS

Respektējot ES un Moldovas 2014. gadā parakstīto asociācijas līgumu un vairākus gadus ilgušo biedrības “Latvijas Lauku forums” un VARAM sadarbību ar saviem partneriem Moldovā reģionālās un lauku attīstības jomā, 2017. gads sadarbības attīstībā iezīmējas ar vairākiem notikumiem tieši pilsoniskās sabiedrības attīstības ziņā Moldovas lauku teritorijās, ko papildina valdības centieni īstenot lauku attīstības politikas mērķus ar LEADER pieeju. Tā, 2017. gada sākumā (1) tika izveidota speciāla darba grupa Lauksaimniecības, reģionālās attīstības un vides ministrijas paspārnē LEADER ieviešanai valstī, (2) tika sākti īstenot vairāki ārēju finansētāju atbalstīti projekti Vietējo Rīcības grupu izveidei dažādos Moldovas reģionos, kā arī tā paša gada septembrī (3) Kišņevā tika dibināts lauku un reģionālo NVO sadarbības tīkls “Moldovas Lauku forums”. Visos šajos notikumos nozīmīgu lomu spēlēja biedrības “Latvijas Lauku forums” ilggadējs sadarbības partneris “ProCoRe”.

Paralēli augstākminētajiem procesiem, Moldovā notiek Lauku attīstības politikas pārstrukturēšanas process, kas cita starpā paredz ievērojamāku pilsoniskās sabiedrības partneru iesaisti. Līdzās “Moldovas Lauku forumam”, kas kā vienu no darbības virzieniem paredz atbalstu Vietējo Rīcības grupu dibināšanai un LEADER pieejas ieviešanai, paredzot savstarpēju jaunveidoto Vietējo rīcības grupu “tīklošanos”, pieredzes apmaiņu un kapacitātes stiprināšanu, līdzīga veida tīklošanās darbības tiek paredzētas vienā no EK finansētajiem projektiem Gagaūzijas reģionā. Paralēli notiek procesi vēl pie citu Lauku attīstībā iesaistīto organizāciju sadarbības platformas veidošanas citos projektos. Līdzās šiem procesiem, vietējās pašvaldības, meklējot sadarbības partnerus Eiropas Savienības dalībvalstīs, pauž vēlmi uzlabot savu darbību un pārņemt ES valstu (t.sk. Latvijas) pašvaldību labo praksi attīstības plānošanā, kā arī īstenot projektus, kas uzlabo iedzīvotāju dzīves kvalitāti.

Mainīgā politiskā situācija Moldovā, grūti identificējamie finanšu mehānismi, dažādu donoru iniciatīvas sadarbības projektu īstenošanai rada daudzus nenoteiktību veicinošus aspektus sadarbības platformu veidošanai Moldovā. Tāpat, jāņem vērā tas, ka sadarbība (gan nozariska, gan starpnozariska) tieši nerisina un neatrisinās Moldovas puses vajadzības pēc finanšu resursiem savu vajadzību apmierināšanai.

2017. gadā, gandrīz vienīgais reālais kopīgu sadarbības projektu īstenošanas veids no Latvijas puses ir ELFLA finansētie starpvalstu sadarbības projekti, kurus var īstenot Latvijas Vietējās rīcības grupas kopā ar līdzīgas struktūras organizācijām Eiropas Savienībā un citās valstīs, tai skaitā Moldovā. Sadarbības aktivitāšu īstenošanas finansējums programmas ietvaros

paredzēts tikai Latvijas pusei, bet Moldovas pusei aktivitāšu īstenošanai jāmeklē finansējums no citiem finanšu avotiem. LLF un ProCoRe sadarbības projekta kontekstā šādu finansējumu nodrošina Šveices fonds "HEKS". Ņemot vērā, ka Vietējās rīcības grupas darbā gan Latvijā, gan Moldovā viena no iesaistītajām pusēm ir pašvaldība, tad tieši augstākminētie starpvalstu sadarbības projekti šobrīd ir tas identificētais saskares punkts kopīgu aktivitāšu īstenošanā Latvijā un Moldovā. Tas var sekmēt iedzīvotājiem nepieciešamu projektu īstenošanu, gan sociālo, gan uzņēmējdarbību veicinošās jomās.

Veiksmīgai Vietējo Rīcības grupu izveidei Moldovā, paralēli atbalstam, ko šobrīd sniedz ārvalstu donori metodikas izstrādē un kapacitātes stiprināšā vietējā līmenī, paralēli normatīvajai bāzei, ko izstrādā Moldovas valdība, nepieciešamas darbības, kas sekmē pilnvērtīgu visu Vietējā rīcības grupu partneru (Uzņēmēji, Pilsoniskā sabiedrība un Pašvaldības) iesaisti plānošanā un īstenošanā. Lai visas puses būtu ieinteresētas iesaistītas, tādējādi veidojot spēcīgu un vispusēji pārstāvētu partnerību, nepieciešama gan uzņēmēju, gan pilsoniskās sabiedrības, gan pašvaldību motivācija. Pilsoniskās sabiedrības aktivizēšanu un motivācijas katalizēšanu veicina jaunizveidotais "Moldovas Lauku forums", kuru pašreizējā situācijā koordinē projekta partneris "ProCoRe". Savukārt pašvaldību ieinteresētību līdzdalībai vietējās partnerībās lielā mērā veicina VARAM aktivitātes, kuras sekmē pašvaldību bilaterālo sadarbību, definē sadarbības projektu idejas un, uzturot ciešu sadarbību ar savā teritorijā veidotajām VRG, rada iespēju virzīt sadarbības projektu īstenošanu. Šādas sadarbības veicināšanas metodes rezultātā tiek mudināta gan Latvijas pašvaldību ciešāka sadarbība ar Vietējām rīcības grupām Latvijā, kā arī lielāka Moldovas puses pašvaldību interese iesaistīties un atbalstīt jauno Vietējo rīcības grupu veidošanos Moldovā.

Otra būtiska komponente veiksmīgai vietējo partnerību veidošanai ir savstarpēja Vietējo rīcības grupu tīklošanās iespēja un informācijas apmaiņa pašu kapacitātes spējīnāšanai, kā arī savu interešu aizstāvībai gan nacionālā, gan starptautiskā līmenī. Nacionāla līmeņa dialoga īstenošana ar politikas veidotājiem ir īpaši būtiska jau 2017. gadā, jo tieši šajā laikā notiek darbs pie normatīvās bāzes izstrādes LEADER pieejas īstenošanai un iedzīvotāju interesēs darbojošās sistēmas izveidei.

Tā saukto pilotteritoriju, jeb Vietējo rīcības grupu veidošana, pateicoties ārēju donoru īstenojamiem projektiem Moldovā notiek raiti, tomēr tas nenotiek visā Moldovā, jo katram projektam ir precīzas teritorijas (reģioni), kurās planots veidot Vietējās rīcības grupas. Tomēr, pateicoties biedrības "Latvijas Lauku forums" un VARAM īstenojamiem aktivitātiem visā Moldovā,

interese par Vietējās Rīcības grupas dibināšanu ir augusi. Uz organizētajiem semināriem un konferencēm ierodas tādu teritoriju pārstāvji, kas ir gatavi uzsākt darbības vietējo partnerību veidošanā, bet tām pietrūkst atbilstošo zināšanu un informācijas. Atbalsts šīm iniciatīvām ir īpaši būtisks jaundibinātā “Moldovas Lauku foruma” uzdevums: iesaistīt un sniegt atbalstu ne tikai projektu iniciētām iniciatīvām Vietējo rīcības grupu dibināšanai, bet, īpaši, tām iniciatīvām, kam šobrīd nav nodrošināts ne dz metodiskais, ne dz cits atbalsts. Šo iniciatīvu neatbalstīšana var novest pie situācijas, ka Moldovā LEADER pieeja tiks sākta īstenota tikai atsevišķās pilotteritorijās, nevis visā lauku teritorijā.

Gan Vietējo Rīcības grupu, gan lauku un reģionu nevalstisko organizāciju, gan pašvaldību kopīgais mērķis ir rīkoties par labu ilgtspējīgai Moldovas reģionu un lauku attīstībai. Lai arī esošos procesus valstī var raksturot kā nenoteiktus un nedefinējamus, Moldovas nacionālās lauku un reģionālās attīstības platformas attīstība saglabā savu aktualitāti, un 2017. gadā tā ir pieņēmusi jau konkrētas aprises “Moldovas Lauku foruma” personā.

SADARBĪBAS PLATFORMAS VAJADZĪBAS, VĪZIJA

Moldovas Lauku foruma dibināšana sakņojas vairākos faktoros. Tā kā Moldovas Lauku foruma dibināšanas iniciators ir biedrība "Latvijas Lauku forums" (LLF), tad sadarbības partneris Moldovā "Pro Coperare Regionala" (ProCoRe), kā jaunās sadarbības platformas prototipu lielā mērā izmanto biedrību "Latvijas Lauku forums". Pamats šādai izvēlei ir ilgstoša sadarbība, kuras laikā notikuši neskaitāmi kapacitātes stiprināšanas un atbalsta pasākumi, kas balstīti uz LLF pieredzi. Otrs faktors ir "Pro Coperare Regionala" pēdējo gadu starptautiskā aktivitāte, galvenokārt organizācijā PREPARE Network, kas apvieno Eiropas Lauku pilsoniskās sabiedrības attīstības platformas. Šis iemesls kalpo par faktu, ka Moldovas partneri, sekojot citu valstu labai praksei, ir identificējuši vajadzību pēc nacionālas platformas. Lielu lomu sadarbības organizēšanai spēlē arī Šveices fonds "HEKS", kas jau vairākus gadus atbalsta LLF sadarbības partneri Moldovā. Šis fonds šobrīd spēcina visas iniciatīvas Moldovas Lauku foruma attīstībai gan metodiski, gan finansiāli. Tas tiek darīts uz jauna projekta bāzes 3 gadu garumā, kas ļauj secināt, ka Moldovas Lauku foruma attīstībai ir bāzes kapacitāte. Kā nākamo faktoru, jāmin LEADER pieejas uzsākšanu Moldovā, kas patiesībā ir kļuvis par galveno motivatoru jauniem biedriem iesaistīties jaunajā sadarbības platformā. Jāatzīmē arī fakts, ka jaunās platformas dibinātāji ir nevis Vietējās Rīcības grupas, bet gan plašs lauku attīstībā iesaistītu pilsonisku organizāciju loks. Šis fakts ļauj cerēt, ka Moldovas Lauku forums vismaz esošajā attīstības stadijā ir vairāk pilsonisks, nekā inistitucionāls veidojums. Šis pieņēmums atspoguļojas arī platformas izstrādātajā rīcības plānā, kur LEADER pieejas attīstībai tiek atvēlēta salīdzinoši maza rīcību daļa. Moldovas Lauku foruma dibinātāji un iesaistītie adekvāti ierauga LEADER pieeju kā līdzekli lauku un reģionu attīstības mērķu sasniegšanai.

Kā apliecinājums tam, ir visi projekta laikā organizētie stratēģijas izstrādes semināri, kuros kā vajadzības un nepieciešamība sadarbības organizēšanai nacionālā līmenī minēti tādi pasākumi kā "pieredzes apmaiņa", "sekošana līdzīgu likumdošanai un interešu aizstāvība", "konkrētu izaicinājumu risināšana valstiskā līmenī", "nacionālu projektu īstenošana", "sadarbības partneru palīdzība viens otram", "vietējo ražotāju popularizēšana", "zināšanu popularizēšana", "iespēja pielietot pie sadarbības partneriem aizgūtās pieredzes praksē", "informācijas ātrāka apmaiņa". Tomēr kopējo sadarbības platformas dalībnieku kopējo noskaņu veido vēlme attīstīt savu valsti, rūpējoties par ilgtspējīgas lauku attīstības veicināšanu un pilsoniskās aktivitātes stimulēšanu reģionos.

Paralēli, jāatzīst, ka esošā tīkla dalībnieku vīzija ir pietiekami plaša: **“Ilgtspējīga lauku un reģionu attīstība”** (Šis definējums arī fiksēts Moldovas Lauku foruma stratēģijas plānošanas pasākumos). Redzams, ka būtiskākais uzdevums būs sekot līdzi LEADER pieejas ieviešanai, jauno VRG atbalstam kā arī Moldovas lauku attīstībā iesaistīto pušu sadarbības veidošanai ar ES pilsoniskās sabiedrības organizācijām un LEADER pieejas asociācijām.

Lai īstenotu darbu, kas saistīts ar LEADER ieviešanu, Moldovas Lauku forumam lielākie izaicinājumi būs saistīti ar sadarbības attīstības nostiprināšanu ar valdības institūcijām, pašvaldībām (daļēji to risina arī Lauku foruma un VARAM īstenotais projekts) un uzņēmējiem.

Organizatoriskais izaicinājums Moldovas puses partnerim “ProCoRe” būs veikt demarkāciju, ko dara partneris un, kas ir Moldovas Lauku foruma darbības. (ProCoRe ir tīkla esošais koordinators un galvenais “vilcējspēks”). Tuvākajā laikā, būs jāpierāda, kāpēc bija jādibina forums, un kāpēc sadarbības tīkla uzdevumus nevar risināt “ProCoRe”. Palīdzēt šajā uzdevumā varētu fakts, ka interesi par Moldovas Lauku forumu ir izrādījušas daudzas organizācijas, kas šobrīd nedarbojas Moldovas Ziemeļu reģionā (“ProCoRe” darbības teritorijā). Tāpēc “ProCoRe” šajā kontekstā varētu kļūt par dažādu projektu īstenotāju Ziemeļu reģionā, bet tieši sadarbības platformas nacionālo līmeni pārstāvētu Moldovas Lauku forums. Būtiska loma šim procesam būs HEKS fondam, kas atbalsta paša “ProCoRe” projektu aktivitātes, kā arī atbalsts Moldovas Lauku foruma darbības nodrošināšanu esošajā etapā, kā arī procesi, kas saistīti ar citu ārējo donoru finansētu projektu paredzētajām “tīklošanās” aktivitātēm. Ja šobrīd neatkarīgās sadarbības iniciatīvas savu lomu un vietu ieraudzīs Moldovas Lauku forumā, tad demarkācijas procesi būs pašsaprotami. Šis ir arī arguments tam, ka viens no jaunā Moldovas Lauku foruma darbības pamatprincipiem ir jābūt atvērtiem visiem lauku un reģionālajā attīstībā iesaistītajiem.

Atvērtība šajā gadījumā ir liels izaicinājums, jo tas prasīs no jaunās sadarbības platformas dalībniekiem spēju mainīties, piekāpties un risināt jautājumus, kas prasīs pieņemt daudzus kompromisos balstītos lēmumus. Ņemot vērā esošo platformas dalībnieku lielo saliedētību un mērķtiecību un entuziasmu, platformas atvērtība būs pārbaudījums esošajam Moldovas Lauku foruma garam.

SADARBĪBAS PLATFORMAS RĪCĪBAS PLĀNS

1. Stratēģiskā virziena nosaukums: Moldovas Lauku foruma izveide

Nr.	Darbības nosaukums
1.1.	Platformas attīstības operacionālās rīcības
	1.1.1. MLF simbolikas un zīmola izstrāde
	1.1.2. MLF mājas lapas izstrāde
	1.1.3. MLF publicitātes nodrošināšana
	1.1.4. Finansējuma piesaiste
	1.1.5. Tiešsaistes platformas izveide biedru vajadzībām
	1.1.6. Komunikācijas platformas izstrāde
	1.1.7. Izveidot speciālistu komandu, lai sniegtu konsultāciju pakalpojumus un pārstāvētu tīkla intereses
	1.1.8. Iesaistīt vietējos un ārvalstu ekspertus projektu īstenošanā
1.2.	Platformas dalībnieku atbalsts
	1.2.1. Apmācību semināri dažādās jomās (mēnesī / ceturksnī), ieskaitot projektu izstrādi un mārketingu
	1.2.2. Tīkla dalībnieku tiešastes apmācības
	1.2.3. MLF dalībnieku informēšanas pasākumu organizēšana
	1.2.4. Pieredzes apmaiņa starp MLF dalībniekiem un jaunveidotajām Vietējām rīcības grupām

2. Stratēģiskā virziena nosaukums: Moldovas Lauku foruma iesaiste lauku attīstības politikas veidošanā

Nr.	Darbības nosaukums
2.1.	LEADER pieejas veicināšana Moldovā
	2.1.1. Žurnāla par LEADER veiksmes stāstiem izveide
	2.1.2. Mācību braucieni uz valstīm ar LEADER pieredzi (Rumānija, Grieķija, Ungārija,

	Baltijas valstis u.c)
	2.1.2. VRG dibināšanas atbalsts
	2.1.3. VRG normatīvās bāzes izveides atbalsts
	2.1.4. Publisko un privāto partnerību veidošanas atbalsts
	2.1.5. Moldovas Vietējo rīcības grupu parlamenta izveide
2.2.	Moldovas Lauku foruma interešu aizstāvība
	2.2.1. MLF biedru interešu aizstāvības stratēģijas izstrāde

3. Stratēģiskā virziena nosaukums: Lauku un reģionālās attīstības iniciatīvas

Nr.	Darbības nosaukums
3.1.	Jaunu ekonomisko un kultūras iniciatīvu veicināšana
	3.1.1. Kopīgu projektu izstrāde un īstenošana
	3.1.2. Veiksmes stāstu popularizēšana
3.2.	Reģionālo ekonomikas un kultūras attīstības pasākumu īstenošana
	3.2.1. Kultūras projektu īstenošana
	3.2.2. Lauku tūrisma attīstības iniciatīvas Moldovā (Agro- tūrisms, kultinārijas tūrisms, sports, vēsturiski gleznaino vietu popularizēšana)
	3.2.3. Festivālu / gadatirgu organizēšana un vietējo produktu popularizēšana (Busuioc festivāls, Pines festivāls, Harbuz festivāls, Festivāls - ķiršu svētki, Potera festivāls)